

Onze Pantserforten.

DOOR

G. FABIUS,

Kapitein der Artillerie.

Zooals uit een der laatste Legerorders bekend is, worden op 15 December a.s. de vredesbezettingen der pantserforten Hoek van Holland en IJmuiden opgeheven.

Daarmede is de vredesdienst op deze eens zoo beroemde verdedigingswerken, die in de tachtiger jaren gebouwd werden, geëindigd.

De bezettingen der forten Harssens, IJmuiden, Hoek van Holland en Pampus, die oorspronkelijk geleverd werden door de 11e, 12e en 13e Compagnie van het voormalige IVe Regiment Vesting Artillerie, werden in 1893 vereenigd tot een afzonderlijk Korps, het „Korps Pantserfort Artillerie”, welks staf te Haarlem, het centrale punt, gelegerd werd.

Eerst in 1913 werd ook de bezetting van het fort Pansterdam, de 8e Compagnie van het voormalige IIIe Regiment Vesting-Artillerie, aan het Korps toegevoegd.

Deze bezettingen vormden respectievelijk de 1e, 2e, 3e, 4e en 5e Compagnie van het K.P.A.

Bij de reorganisatie der artillerie in 1922 werd het K.P.A. opgeheven en werden de compagnieën wederom ingedeeld bij het IVe Regiment Vesting-Artillerie, dat thans den naam „Regiment Kust-Artillerie” ontving.

Doch niet slechts van naam werd dat oude Korps veranderd, ook het aantal onderdeelen onderging eene groote wijziging. Zelfs na toevoeging der 5 Pantserfortcompagnieën, bleef het nog maar uit 5 schoolcompagnieën bestaan en thans zal het na de jongste reorganisatie slechts 2 schoolcompagnieën tellen.

„Sic transit gloria mundi!” Het stemt weemoedig te denken aan die honderden officieren en onderofficieren, die gedurende tal van jaren hun krachten en hun gaven aan den dienst op de pantserforten hebben gewijd!

Het was in vele opzichten een somber bestaan, dat zij daar leden in die donkere, kille verblijven, in die duistere koepels en galerijen, waar geen daglicht ooit meer binnen drong.

Bij het licht van walmende olielampen, die grootendeels eerst in de mobilisatiejaren door elektrische werden vervangen, verrichtten zij hun werk, zoekend naar verbetering van het gebruik van het geschut en van de hulpmiddelen en naar volmaking van de vuurleiding.

Heel wat uitvindingen, ook door de onderofficieren, zijn daar in die oude pantserforten gedaan!

Er heerschte eene goede stemming, ondanks de dikwijls zoo moeilijke omstandigheden, waartoe het verblijf in die forten aanleiding gaf, vriendschapsbanden voor het leven zijn daar gesloten.

Velen zullen zich al die lange Zondagen nog herinneren, die zij in vollen vredestdij op de forten Hoek van Holland en IJmuiden moesten doorbrengen, omdat de piketdienst, steeds de aanwezigheid van een officier en een wacht eischte.

Ook in vredestdij stond één kanon altijd klaar om afgevuurd te worden, wanneer een vreemd oorlogsschip, zonder toestemming en zonder geldige reden, toch de haven zou willen binnen varen.

Met het oog op dien piketdienst woonden de ongehuwde officieren ook in deze forten of in de daarbij gebouwde keeten.

Op het fort Pannerden was ook steeds eene wacht aanwezig; menig artillerieofficier heeft daar vele traag voorbijgaande dagen in eenzaamheid doorgebracht. Toepasselijke opschriften op de muren van het officiersverblijf doen daar nog aan herinneren.

Oorspronkelijk toen het gebruik dezer nieuwe weermiddelen nog geheel opgebouwd moest worden, waren het slechts uitgezochte officieren, die voor de pantserforten werden bestemd en toen nog een gedeelte der bezettingen uit infanterie bestond, werden daartoe grenadiers aangewezen.

Een groot aantal vrijwillige kanonniers was aanvankelijk mede aanwezig.

Teneinde voortdurend over geoefend personeel te kunnen beschikken, werd in 1912 een vijftienmaandsche dienstdij voor de militieplichtigen ingevoerd.

Moeilijk was het schieten met deze zware kanonnen niet, slechts zeer eenvoudige schietregels werden toegepast, maar wel vereischte het eene groote handigheid om juist en vlug te kunnen schieten en vergde het eene oordeelkundige behandeling van het materieel.

Daginvloedcorrecties, die eerst in de jongste tijden bij de overige artillerie werden ingevoerd, waren bij de kust-artillerie reeds lange jaren algemeen in gebruik. Men verwachtte dan ook, dat ieder schot raak zou zijn.

Het was een opwekkende sport, het schieten met die groote koepels, die toch zoo gemakkelijk door de stoommachines werden rondgedraaid.

Naast eene innige samenwerking van al het personeel, welke slechts door voortdurende oefening kon worden verkregen, hing alles af van den koepelcommandant, den eenigen, die het doel kon zien en die dan ook zelf afvuurde.

„Stoombeweging koepel links”.

„Langzamer”.

„Koepel halt”.

„Rood en wit, bergt U”.

Een druk op den afvuurballon en daar rolden de zware knallen over het groote water. Hooge waterzuilen bij de sleepschiif toonden

aan in hoever de koepelcommandant den afstand goed gemeten, de correcties juist bepaald en toegepast had.

Bij het bouwen der koepels en batterijen werden nog geen afstandmeters aangebracht. Eerst later werden de afstandmeters Watkin voor de batterijen en de koepelafstandmeters van den toenmaligen luitenant RANNEFT voor de koepels ingevoerd. Toen kon pas van eene behoorlijke vuurleiding sprake zijn.

Juist in de laatste jaren was door invoering van eene verbeterde afstandmeting met horizontale basis, het vuren op grootere afstanden mogelijk geworden. De Watkins en de koepelafstandmeters gaven op die afstanden te groote meetspreidingen.

Bij deze horizontale basis-afstandmeting werd gebruik gemaakt van den rekencirkel Kooiman, die op betrekkelijk eenvoudige wijze de gemeten hoeken in gecorrigeerde afstanden omzette.

In deze jaren kwam de noodzakelijkheid om te vuren uit tegen zicht gedekte opstellingen meer en meer naar voren.

In de naaste toekomst zal aan dezen eisch voldaan worden.

En zoo staan dan thans de kustartilleristen voor de verdere oplossing van het vraagstuk der indirecte richting van snelvuurgeschut op snelbewegende doelen, met behulp van een vuurleidingstoestel voor zeer nauwkeurige afstandmeting en plaatsbepaling.

Mogen zij, voortbouwende op het werk hunner voorgangers, daarin ten volle slagen, dan is ook de arbeid van zoovele pantserfort-artilleristen niet te vergeefs geweest!

Uit het verleden, komt het heden, uit het nu, wat worden zal!